

DELFT BREIDT UIT MET BIOTECHNOLOGIE

Bedrijvenbroeiest

YES!Delft viert dit jaar zijn succesvolle tienjarige bestaan. Vanaf volgend jaar kan de incubator in de naastgelegen nieuwbouw ook biotech-gerelateerde start-ups kwijt. Terwijl YES!Delft steeds strenger selecteert, houdt de TU Delft juist alle opties open voor wie zich maar wil vestigen op science park Technopolis. 'Bedrijven moeten wel een relatie hebben of willen met de TU Delft.' tekst en foto's Armanda Verdonk

In een uitgestrekt grasland staan drie gebouwen op een verlaten locatie langs de A13. Een daarvan is het gebouw van incubator YES!Delft. De sober grijze buitenkant doet niet vermoeden dat het binnen gonst van de activiteit. Dr. Dap Hartmann,

docent aan de TU Delft, leidt er een groep internationale PhD-studenten rond die meedoen aan een *summer school* van Climate-KIC, een Europees kennisprogramma op het gebied van klimaatverandering. Verderop overlegt een groepje jonge mensen over hun businessplan bij Launch Lab, een programma voor mensen die in de prille fase van het ondernemerschap zitten en hun eerste ideeën testen en in bedrijfsplannen omzetten. En bij de tafeltennistafel treffen we vijf medewerkers van Peeeks, dat technologie ontwikkelt voor *smart grids*, om vraag naar en aanbod van elektriciteit beter in balans te brengen. CEO ir. David Beijer ligt uit het spel, dus hij kan even met ons praten. Wat is hier nou voor jullie de belangrijkste faciliteit behalve de pingpongtafel? 'De voetbaltafel', grinnelt hij. 'Maar zonder gekkigheid: je hebt heel veel aan het investeerdersnetwerk van YES!Delft, maar ook aan de juridische coaches. En de medeondernemers motiveren en inspireren je.'

Beijer kan het weten. Peeeks is al het derde bedrijf waarvan hij en zijn team van *serial entrepreneurs* aan de wieg staan. Hun eerste bedrijf, Epyon, dat snellaadtechniek maakt voor bijvoorbeeld elektrische auto's, werd ver-

kocht aan ABB. Het tweede 'schaalde niet hard genoeg', maar met Peeeks lijken ze weer op de goede weg te zitten nu ze een investering van Eneco hebben binnengehaald. 'Juist de beginfase is leuk', vindt Beijer. 'Je kunt dan sneller stappen zetten. Ook is de cultuur leuker. Bij ABB zijn de ontwerp-procedures heel lang, terwijl de markt elk jaar weer compleet anders is. Met een start-up kun je daar beter op inspelen.'

Momentum

YES!Delft bestaat dit jaar tien jaar. In die tijd heeft de incubator meer dan 150 bedrijven op weg geholpen, ruim 1000 mensen aan het werk gekregen en is er 135 miljoen euro aan investeringen opgehaald. Bij het jaarlijkse netwerkevenement van YES!Delft was dit jaar onder meer premier Mark Rutte aanwezig, ook waren er vele *captains of industry* van bijvoorbeeld Shell, KPMG en Fokker. Het momentum zit mee, aldus commercieel directeur drs. Wouter de Bruijne van YES!Delft. 'Ook *corporates* zijn nu in start-ups geïnteresseerd. Vroeger deden ze aan *innovation whitewashing* en was de aandacht voor innovatie niet altijd oprecht. Nu is dat van strate-

In het Launch Lab kunnen nieuwkomers hun eerste ideeën testen en omzetten in bedrijfsplannen.

Naam YES!Delft | **Vestigingsplaats** Delft | **Arbeitsplaatsen** 1047 | **Start-ups** 150 | **Patenten** 306 | **Omzet** € 97,7 mln

Naam Technopolis | **Vestigingsplaats** Delft | **Arbeitsplaatsen** 5574 | **Betrokken leerstoelen** 303 | **Participerende bedrijven** 219 | **Patenten** 50

gisch belang geworden. CEO's komen graag naar ons toe. Velen hebben ook in Delft gestudeerd.'

YES!Delft startte in een tijd waarin de wereld van start-ups en incubators nog geheel nieuw was voor Nederland. Inmiddels lijkt er haast een overaanbod te zijn. De Bruijne: 'Alles noemt zich maar incubator. Vastgoedeigenaren die met een leeg bedrijfsverzamelgebouw zitten, denken: laten we er een incubator in zetten. Maar zo werkt het niet. Je moet een programma hebben.' Zelf behoort YES!Delft op z'n minst tot de Europese top: de Zweedse denktank UBI Global plaatste YES!Delft op de negende plaats in de Europese ranking van University Business Incubators en op wereldschaal krijgt YES!Delft een eervolle vermelding als Top Challenger, wat betekent dat Delft net buiten de top 25 is gevallen. Y Combinator in Silicon Valley, SET Squared in Londen en het Martin Trust Center van het Massachusetts Institute of Techno-

logy (MIT) nabij Boston zijn de grote voorbeelden voor YES!Delft. 'Y Combinator bestaat ook al tien jaar. Dropbox en Airbnb zijn er groot geworden. Het is een hele strikte en exclusieve club, met heel veel events en een zeer strikt programma. Wij willen ook wel wat meer die kant op. *Peer pressure* moet ervoor zorgen dat je als ondernemer wordt gepusht. Je raakt bevlogen door andere ondernemers om je heen. En coaches sturen er op aan dat je snel beslissingen neemt. Zo kunnen we innovaties versnellen, want daar gaat het om.'

YES!Delft onderscheidt zich van vele andere incubators in Nederland door de focus op schaalbare, op hardware gerichte technologie, voor de business-to-businessmarkt. Denk aan de hydraulische systemen van Ampelmann, meedeinende loopbruggen voor de offshore-industrie, aan Nerdalize, dat woningen verwarmt met computerservers, en aan de robotgrijpers van Lacquey. 'Dat is échte technologie en niet, met alle respect, een simpel app-ideetje. We hebben wel softwareontwikkelaars, zoals Tygron met *serious gaming*, maar dan wel met bijvoorbeeld een heel slim algoritme. Het moet echt nieuw zijn. We begeleiden ze ook veel langer. Voor app-bouwers is dat vaak niet nodig.' Bij YES!Delft is 70 % van de

Incubator YES!Delft.

De Delftse starter VSParticle won een verblijf bij een aan het MIT verbonden accelerator.

QUARANTAINE IN AMERIKA

Twee van de YES!Delft-ondernemers, dr.ir. Tobias Pfeiffer en ir. Aaïke van Vugt van VSParticle, verblijven momenteel bij het Amerikaanse Massachusetts Institute of Technology (MIT). Zij zijn als een van de weinige buitenlanders toegelaten tot de accelerator in het Martin Trust Center. 'We zitten hier drie maanden in quarantaine', vertelt Van Vugt via Skype. 'We hebben hier minder last van dagelijkse afleidingen dan in Nederland. Daarmee bereiken we in korte tijd waar we anders misschien twee jaar over zouden doen.' VSParticle heeft zijn plek daar bemachtigd via een interne competitie, georganiseerd door de TU Delft. 'De universiteit heeft een sterke relatie met het MIT en mocht daardoor een plek in het programma aanbieden aan starters. Wij wonnen de competitie van zeventien andere teams.' De ondernemers willen er leren om meer structuur en focus aan te brengen in hun bedrijfsplannen. Hun verblijf eindigt met een Demo Day in september. 'Veel andere ondernemers hopen tijdens die dag investeringen aan te trekken. Voor ons is dat iets

minder belangrijk omdat we al redelijk wat financiering hebben. Wij zijn dan ook vooral op zoek naar getalenteerde engineers.' De technologie achter VSParticle is gebaseerd op nanodeeltjes, bedacht door de Delftse hoogleraar prof.dr. Andreas Schmidt-Ott, die als adviseur aan het bedrijf is verbonden. VSParticle gebruikt die nanodeeltjes voor geprinte elektronica. 'Onze elektronica zit tussen de high-end fabricage van lithografie en goedkope geprinte elektronica. Zonder toevoeging van inkt of chemicaliën kunnen we kleine geleidende lijntjes aanbrengen op oppervlakken, als basis voor elektronica. Het lithografieproces neemt vaak wel zeven tot tien stappen in beslag en levert restafval op. Ons proces vereist maar twee stappen. En in plaats van weghalen wat je niet nodig hebt, brengen wij alleen het materiaal aan dat je wel nodig hebt.' Als de ondernemers weer in Delft zijn, hopen zij hun intrek te nemen in het nieuwe gebouw naast YES!Delft, dat dan ook de benodigde labruimte biedt.

bedrijven een hardwarebedrijf. Het zijn ook zeker niet alleen maar piepjonge, net afgestudeerde mensen die met het programma meedoen. Volgens De Bruijne stroomt maar zo'n 30 à 40% van de YES!Delft-ondernemers gelijk door na zijn of haar studie in Delft. 'Eerst was ongeveer 90% TU Delft-alumnus, nu ligt dat rond de 60%. Ook zien we veel instroom van ervaren mensen die na een paar jaar werken een onderneming starten.'

Apparatuur

YES!Delft helpt jaarlijks zo'n vijftien ondernemers op weg, en dat aantal groeit, ondanks een strengere selectie. Het is een van de redenen waarom er momenteel een tweede gebouw naast de incubator komt: YES!Delft kan er nog meer

starters kwijt. Maar het heeft ook te maken met de focus van Delft op biotechnologie. De TU Delft is een van de grondleggers van het publiek-private consortium BE-Basic en voorloper B-Basic. In het nieuwe gebouw, dat volgend voorjaar gereed moet zijn, komt niet alleen kantoorruimte, maar ook 1200 m² laboratoriumruimte. Er komen gedeelde faciliteiten, zoals een autoclaaf, een stoomgenerator, vriesmachines en weegapparatuur – dure apparatuur die voor veel startende bedrijven onbetaalbaar is. 'Delft heeft een goede positie op het gebied van met name industriële biotechnologie, met hoogleraren als prof.dr.ir. Luuk van der Wielen en prof.dr.ir. Mark van Loosdrecht', stelt drs. Paul Althuis. Als directeur van het Valorisatiecentrum van de TU Delft is hij medeverantwoordelijk voor science park Technopolis, waarop YES!Delft is gevestigd. Bedrijven in het nieuwe gebouw hoeven niet per se in de YES!Delft-formule te passen, vindt Althuis. Hij heeft al enkele bedrijven op het oog die nu nog in het gebouw van de faculteit Technische Natuurwetenschappen zijn gevestigd en straks wellicht het nieuwe gebouw kunnen gaan betrekken. De afdelingen

Een voetbaltafel ter ontspanning, een van de faciliteiten bij YES!Delft.

Biotechnologie en Chemische Technologie van deze faculteit verhuizen sowieso volgend jaar naar Technopolis, gelegen naast de TU-campus.

Het Technopolis-terrein is nu nog relatief leeg: aan de westkant bevinden zich onder meer de faculteit Lucht- en Ruimtevaarttechniek, Deltares, het Reactorinstituut en een bedrijfsverzamelgebouw, aan de oostkant zitten YES!Delft, chemisch technologiebedrijf 3M en softwarebedrijf Exact, maar het midden en de zuidoostelijke hoek bieden nog veel ruimte voor kennisintensieve bedrijven. Met de komst van biotechbedrijf Applikon en met het nieuwe biotechgebouw wil de universiteit de focus op biotechnologie onderstrepen. Aan de andere kant van Delft heeft DSM samen met de universiteit, de gemeente Delft en de provincie Zuid-Holland ook veel geïnvesteerd in de Bioprocess Pilot Facility, een testfaciliteit voor de procesindustrie. Daarnaast is een bedrijfsverzamelgebouw voor biotechbedrijven met productiefaciliteiten en labruimte. Het maakt voor Althuis niet uit als biotechbedrijven eerder voor die plek kiezen dan voor Technopolis. 'Wel vind ik het belangrijk dat starters bij elkaar zitten, zoals bij YES!Delft. Die profiteren goed van elkaar als ze ervaringen uitwisselen.'

In tegenstelling tot veel andere campussen, maar ook in tegenstelling tot YES!Delft, doet de TU Delft niet aan een strenge thematische selectie aan de poort. Althuis: 'We hanteren niet zozeer heel nauw omschreven thema's. We vinden het alleen belangrijk dat bedrijven een relatie hebben of willen met de TU Delft. Met Exact, ooit opge-

richt door TU Delft-studenten, hebben we al jaren gezamenlijke programma's. En met 3M zijn we nu aan het kijken op welke gebieden er kansen liggen voor samenwerking. We willen niets uitsluiten. Stel dat zich in de toekomst bedrijven aandienen die toepassingen voor kwantumcomputers maken, dan willen we niet vastzitten aan een plan dat daarvoor geen ruimte biedt.'

Het grote voorbeeld Silicon Valley inspireert om dit succesverhaal na te bootsen. Hoe presteren de Nederlandse valley's, clusters of hoe ze ook mogen heten? Leveren ze ons de kennis en activiteiten die we nodig hebben voor de uitdagingen van de toekomst? 'Valley for the Future' is het centrale thema op het jaarcongres van het Koninklijk Instituut Van Ingenieurs (KIVI), dat

plaatsvindt op 24 november in Leeuwarden. Journalist en economisch geograaf drs. Amanda Verdonk maakt gedurende een half jaar een rondgang langs de broedplaatsen van innovatie en nieuwe bedrijvigheid die op vele locaties in ons land zijn te vinden. Lees ook haar blog op: www.deingenieur.nl